

Monumentnummer*: 518673

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 24 juni 2002
Kadaster deel/nr 82646/138

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Valkenswaard	Valkenswaard	Noord-Brabant

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Valkenswaard	Bunker bij N.Waalreseweg

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Valkenswaard	A			2829

Omschrijving**

Inleiding.

In 1942 werd ten noorden van het dorp, aan de weg naar Waalre, een BUNKER met manschappenverblijven gebouwd. Het pand werd gecamoufleerd als boerderij, welke als een bakstenen schil om de bunker werd opgetrokken. In de oost-west gerichte vleugel van het L-vormige gebouw bevindt zich het bunkercomplex, in de noord-zuid gerichte vleugel de voormalige verblijven van de manschappen. Het exterieur vertoont qua type en stijl grote overeenkomsten met de in Duitse Ambachtelijk-Traditionele bouwtrant door de bezetter opgetrokken gebouwen op en rond luchtmachtbases (o.a. Prinsenbosch bij Gilze-Rijen). Het gebouw had als functie het ontvangen en doorzenden van allerlei radiografische berichten, met name die van de Duitse marine (U-boten) en heeft een belangrijke rol gespeeld als af luisterpost van het geallieerde berichtenverkeer binnen het 'Englandspiel'.

Na de oorlog heeft het pand o.a. dienst gedaan als marechaussee-kazerne (tot 1968) en als oefenplaats voor de plaatselijke brandweerkorpsen. Tegenwoordig is het in gebruik als woonhuis, kantoor en expositieruimte.

In de zuidgevel oorspronkelijk een licht getoogde, opgeklampte vleugel deur onder getoogde strek en een rechthoekige opgeklampte vleugel deur onder betonnen latei, nu beide beglaasd.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Oorspronkelijk op alle daken, in het verlengde van de vensters op de begane grond, houten dakkapellen onder zadeldak met verbeterde Hollandse pannen en gekoppelde tienruits openslaande vensters (nu deels verdwenen). De vensters op de begane grond in het manschappenverblijf hadden allen panneelluiken (nu op twee na verdwenen).

Beschrijving.

Het eenlaags pand heeft een L-vormige plattegrond en is opgetrokken uit imitatie-handvorm baksteen met muizetand. De gevels zijn symmetrisch ingedeeld. De hoge noordvleugel met het bunkercomplex heeft aan de noordzijde zes, aan de westzijde vijf, aan de zuidzijde drie negenruits valse vensters onder strek. Aan de zuidzijde van het bunkercomplex een korte, op het zuiden gerichte vleugel (massief beton, ommetseld), afgescheiden van het bunkercomplex door een overdekte doorgang met aan beide zijden een getoogd, hardstenen kozijn (T-ingang, oorspronkelijk afgesloten met een stalen deur of hekwerk). In de korte vleugel een negenruits vals venster. Ook in aansluiting met de oostvleugel eenzelfde T-vormige ingangspartij.

De lagere oostvleugel heeft in de gevel aan de oostzijde negen vensterassen met acht licht getoogde vierentwintigruits kruisvensters onder strek. In de vierde as van rechts een nieuwe getoogde vleugeldeur met kleine roedeverdeling in een hardstenen, getoogd kozijn. In de asymmetrische westgevel een licht getoogde paneeldeur onder een getoogde strek. Hiertussen twee vierruits openslaande vensters met hardstenen dorpels en oorspronkelijk vier kruisvensters als in de oostgevel, waarvan er nu twee zijn vervangen door vleugeldeuren. Alle vensters en deuren bezitten hardstenen dorpels.

Op het pand afgewolfde zadeldaken met ongelijke nok die worden gedekt door oorspronkelijke blauwe en deels door nieuwe rode verbeterde Hollandse pannen met aan de onderzijde dakgoten.

De ruimtelijke indeling van het pand is nagenoeg ongewijzigd.

Van het oorspronkelijke interieur is echter alles verdwenen of vernieuwd. Van de gassluizen, aangebracht in de T-vormige ingangspartijen in de zuidgevel van de bunker, zijn nog aanwezig de stalen kozijnen met duimen en delen van het ventilatiesysteem. De oostvleugel is onderkelderd.

Aan de straat een nieuw smeedijzeren hek tussen twee gemetselde pilasters met hardstenen dekplaat. Aan een van deze pilasters een wachthuisje onder zadeldak (nu gedekt met nieuwe singels) met nieuwe opgeklampte deur.

Waardering.

De bunker is van algemeen belang. Het gebouw heeft cultuurhistorisch belang als voorbeeld van een bestuurlijke en militaire ontwikkeling, namelijk de stichting van militaire gebouwen door de Duitse bezetter en is tevens van belang als herinnering aan een belangrijke fase in de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog. Het is tevens een uitzonderlijk voorbeeld van de typologische ontwikkeling van de gebouwen van de Duitse bezetter. Architectuurhistorisch is het van belang vanwege de Traditionalistische stijlvormen, die bewust werden toegepast als camouflagemiddel. Het object is als voorbeeld van een af luisterbunker uniek te noemen en is tevens belangrijk vanwege de gaafheid van het exterieur en delen van het inwendige.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bomvrij militair object

Functie

Schuilplaats

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument